

Devlet Personeli Sendikaları Kanunu

(Resmî Gazete ile yayımı : 17.6.1965 - Sayı : 12025)

No.
624

Kabul tarihi
8.6.1965

Tanım

MADDE 1. — İşçi niteliğinde olanlar dışındaki kamu hizmeti personelinin ortak meslekî, kültürel, sosyal ve iktisadi hak ve menfaatlerini korumak, özellikle, meslekî gelişmeyi ve aralarındaki yardımlaşmayı sağlamak amacıyla kuracakları sendikalar hakkında bu kanun hükümleri uygulanır.

Bu sendikalar, «sendika» veya «meslek birliği» adı altında kurulur.

Kapsam

MADDE 2. — Bu kanunun 1 nci maddesinde tanımlanan Devlet Personeli sendikaları :

Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin görüldüğü genel ve katma bütçeli dairelerin, il özel idarelerinin, belediyelerin, köylerin ve genel ve katma bütçeli dairelere, il özel idarelerine veya belediyelere bağlı kuruluşların ve Kamu İktisadi Teşebbüslerinin ve özel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan banka ve teşekküllerin asli ve sürekli görevlileri ve yukarıda yazılı görevlerden emekliye ayrılmış olup emeklilikten gayri bir kanuni veya akdî statü içinde bulunmayan kimseler tarafından kurulabilir.

Kuruluş

MADDE 3. — Devlet personeli sendikaları, her bir kurumda veya kurumlar arasında, merkez veya taşra teşkilâtında, ayrı ayrı veya her bir kurumun genel bütünlüğünü veya bir kısmını veya bir meslek veya uzmanlık kolunu ve memurluklarını kapsıyacak şekilde kurulabilir.

Üst teşekküller

MADDE 4. — Devlet personeli sendikalarının kuracakları :

I - Federasyonlar :

a) Her bir kurumun kendi çalışma alanında; veya

b) Değişik kurumların aynı nitelikteki meslek veya uzmanlık kolunu ve memurlukları için, kurulmuş sendikalardan en az ikisinin;

II - Konfederasyonlar :

a) Federasyonlardan; veya

b) Her biri kendi alanında tek teşekkül olarak bulunan sendikalardan, en az ikisinin; veyahut,

c) En az bir federasyon ile kendi alanında tek teşekkül olarak bulunan bir sendikanın üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle kurulurlar.

Bu federasyon ve konfederasyonlar hakkında da bu kanun hükümleri uygulanır.

Yukarıda yazılı sendika, federasyon ve konfederasyonlar, bu kanunda genel olarak «Devlet personeli teşekkülleri» olarak anılmışlardır.

Birleşme yasağı

MADDE 5. — Devlet personeli teşekkülleri, haklarında bu kanunun uygulanmadığı diğer tüzel kişilerle birleşemezler veya onlarla bir tüzel kişinin üyesi sıfatıyla bir araya gelemezler.

Üyelik

MADDE 6. — 1 nci maddede yazılı kamu hizmeti personelinin Devlet personeli sendikalarına üye olmaları ve üyelikten çekilmeleri kendi serbest iradelerine bağlıdır.

Hiçbir gerçek veya tüzel kişi, bu personele, bu konuda her hangi bir etki veya baskıda bulunamaz.

Devlet personeli teşekküllerine üyelik ve üyelikten ayrılma yazılı başvurma ile olur.

Yasaklamalar

MADDE 7. — 1. Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri ve raportörleri, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkan ve üyeleri ve raportörleri, hâkimler ve savcılar ile Danıştay Başkan ve üyeleri, kanunsözcüleri ve yardımcıları;

2. Sayıştay Başkan ve üyeleri, savcılar, raportörleri ve denetçileri;

3. Valiler, kaymakamlar ve bucak müdürleri;

4. Müsteşarlar, müsteşar yardımcıları, genel müdürler ve katma bütçeli dairelerle Kamu İktisadi Teşebbüslerinin ve özel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan banka ve teşekküllerin genel müdür yardımcıları;

5. 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 2 nci maddesinin 1 nci bendinin 4 nci fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla askerî şahıslar ile Millî Savunma Bakanlığı ve Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği memurları;

6. 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 2 nci maddesinin 1 nci bendinin 4 nci fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla Jandarma Genel Komutanlığı ve Emniyet Teşkilâtı memurları;

7. Millî İstihbarat Teşkilâtı (Millî Emniyet Hizmeti) memurları;

8. Kanuna göre silâh taşımaya ve zor kullanmaya yetkili kamu hizmeti personeli;

9. Dışişleri Bakanlığı memurları ve dış misyonlarda çalışan memurlar;

10. (Yönetim Kurulundaki işçi temsilcisinin işçi sendikalarına üye olma hakkı saklı kalmak kaydıyla) Kamu İktisadi Teşebbüslerinin ve özel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan banka ve teşekküllerin yönetim kurulu üyeleri;

11. Din ve ibadet işlerinde çalışanlar; ve

12. Devlet Personel Heyeti başkan ve üyeleri;

Bu kanuna göre sendika kuramaz ve bu kanuna göre kurulan sendikalara üye olamazlar.

Hizmet akdiyle çalışıp bu kanunun kapsamına girenler

MADDE 8. — 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 4 nci maddesinin 1/b bendinde yazılı olan hizmet akdiyle çalışan şahıslar, bu kanuna göre sendika kurabilir ve sendikalara üye olabilirler; 7 nci madde hükümleri saklıdır.

Üyelik sıfatının kalkması

MADDE 9. — Devlet personeli sendikaları üyelerinin 2 nci maddede yazılı kurum ve görevlerden :

a) Çekilmek suretiyle; veya

b) Kurum yönetim organlarının kanunların verdiği yetki içerisinde haklarında alınmış ve kesinleşmiş idari kararlar; veyahut

c) Adli yargı mercilerince tecil edilmeksizin kesin hükme bağlanmış, cezası medeni haklarını kullanmayı önleyici veya kamu hizmetlerinden çıkartılmasını gerektirir bir suçtan dolayı ayrılmaları halinde, üyelik sıfatları kendiliğinden düşer.

Yardımlaşma hakları

MADDE 10. — Devlet personeli sendikası üyeliği sıfatı kalkmış olanların, Devlet personeli teşekküllerinin kurdukları kooperatifler ve yardımlaşma sandıklarındaki üyelik hakları ve toplu sigorta sözleşmelerinden doğan hakları, yapmış oldukları ödemeler oranında ve Devlet personeli teşekküllerinin tüzüklerinde belirtilecek şart ve süreler içerisinde saklı kalır.

Kurulma

MADDE 11. — Devlet personel teşekkülleri, tüzüklerini Devlet Personeli Dairesi Başkanlığına vermekle tüzel kişilik kazanırlar.

Bu teşekküller, kuruluşlarını takibeden ilk iş gününde, merkez olarak seçtikleri yerin en büyük idare üstüne, tüzüklerinin iki örneğinin ilişik olduğu bir bildirim vermek zorundadırlar. Bu bildirimde teşekkül merkezinin adresi de belirtilir.

İdare üstleri, yukardaki fıkrada yazılı belgelerden başka hiçbir belge istiyemezler.

Bu bildirim ile birdirme ek tüzüğün iki örneği Devlet Personel Dairesi Başkanlığına makbuz karşılığında elden verilir veya iadeli taahhütlü olarak posta ile gönderilir.

Tüzükte veya teşekkül merkezinin adresinde değişiklik halinde de bu madde hükümleri uygulanır.

Tüzükler

MADDE 12. — Devlet personeli teşekküllerinin tüzüklerinde :

- a) Teşekkülün adı ve merkezi olarak seçilen şehir veya kasaba;
 - b) Teşekkülün konusu ve amacı;
 - c) Katılma, çıkma ve çıkarılma usul ve şartları;
 - d) Üyelerin hak ve yükümleri;
 - e) Yükümlerine uymıyan üyeler ve görevliler hakkında uygulanacak müeyyideler ve bunlara itiraz yolları ile müeyyidelerin kesinleşme şartları;
 - f) Teşekkülün genel kurulu ile yönetim organı ve diğer organlarının kuruluş, toplanma, çalışma, yönetim ve denetim şekil ve usulleri ile görevleri ve yetkileri, seçim usulleri;
 - g) Teşekkülü temsil yetkisinin kimler tarafından kullanılabilceği;
 - h) Teşekkülün merkez ve diğer teşkilâtının kuruluş ve yönetim usulleri ile yetkileri;
 - i) Teşekkülün hesap ve defterlerinin neler olduğu ve nasıl tutulacağı;
 - j) Teşekkülün dağılmasına ve mallarının tasfiyesine ilişkin hükümler;
 - k) Mevzuata ve amaçlarına aykırı olmayacak diğer gerekli ve faydalı hususlar;
 - l) Tüzüğün nasıl değiştirilebileceği;
 - m) Kurucuların öz ve soyadları ile görevleri, meslekleri ve ikametgâhları; ve
 - n) Geçici ilk yönetim organını teşkil eden kurucuların öz ve soyadları;
- Belirtilir.

Faaliyetler

MADDE 13. — Devlet personeli teşekkülleri, tüzel kişi olarak genel hükümlere göre sahiboldukları yetkilerden başka, aşağıda belirtilen faaliyetlerde bulunabilirler :

- a) Kamu hizmeti personelinin ilgilendiren meslekî meseleleri, meslekin gelişmesini, üyelerin personel hukukundan doğan maddi ve mânevi hak ve yükümlerini, meslekin ve üyelerin yararına en uygun şekilde halle çalışmak ve savunmak;

- b) Personel hukukunu ilgilendiren mevzuat ve konular üzerinde incelemeler yapmak ve ilgili kurumlara tekliflerde bulunmak;
- c) Kurumların, çalışma yerlerinin ve hizmetlerin verimliliği konularında görüşlerini bildirmek ve işbirliğinde bulunmak;
- d) Daire ve büroların hizmete elverişliliği ve sağlık şartlarına ilişkin konularda tekliflerde bulunmak;
- e) İstiyen üyelerine, personel hukukunu ilgilendiren durumlarında hukukî yardımda bulunmak;
- f) Üyelerinin tüketim, kredi ve yapı kooperatifleri kurması için teşebbüslerde bulunmak ve yardım etmek;
- g) Yardımlaşma sandıkları kurmak;
- h) Üyeleri adına toplu sigorta sözleşmeleri yapmak;
- i) Üyelerinin müşterek hak ve menfaatlerinin takibinde veya hukukî yardıma ihtiyaç hallerinde üyelerini ve mirasçılarını idari ve kazai her nevi ve derecedeki merciler önünde temsil etmek ve ettirmek, dâva açmak ve bu münasebetle açtığı dâvadan dolayı husumete ehil olmak;
- j) Üyelerinin meslekî bilgilerini ve yeterliklerini artıracak, kültürlerini genişletecek konferanslar ve kurslar tertiplenmek ve benzeri faaliyetlerde bulunmak;
- k) Kuruluş amaçlarına ve faaliyetlerine uygun yayınlarda bulunmak;
- l) Üyelerinin çocukları için kreşler ve yuvalar, emekli üyeleri için ihtiyarlık yurtları ve konutları kurmak ve yönetmek;
- m) Üyelerinin ve ailelerinin boş zamanlarını ve tatillerini iyi ve faydalı şekilde geçirmeleri ve sağlıkları için, kâr amacı gütmemek şartıyla, dinlenme yerleri ve spor alanları, parklar ve kütüphaneler kurmak ve yönetmek;
- n) Üyeleri arasında iyi münasebetlerin kurulmasını ve devam ettirilmesini sağlayacak toplantılar ve eğlenceler tertiplenmek;
- o) Mevzuata ve amaçlarına uygun faaliyetleri ve görevleri için gerekli her türlü malları edinmek.

Yasak faaliyetler

MADDE 14. — Devlet personeli teşekkülleri :

- a) Her hangi bir suretle siyasi faaliyette bulunamazlar;
- b) Siyasi partilerden veya onlara bağlı teşekküllerden, 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununa göre veya Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanunu gereğince kurulan veyahut kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu vasfını taşıyan işçi ve işveren meslekî teşekküllerinden her hangi bir suretle maddi yardım kabul edemez; onlara maddi yardım yapamaz ve onların teşkilâtı içerisinde yer alamazlar;
- c) Bir siyasi partinin adı altında kurulamazlar;
- d) Hiçbir siyasi teşekkülün leh veya aleyhinde her hangi bir davranışta bulunamazlar;
- e) Üyelerine doğum ve ölüm halindeki dinî törenler için gerekli sosyal yardımların yapılmasından başka hiçbir dinî faaliyete girişemez ve katılamazlar;
- f) Grev teşebbüs ve faaliyetlerini destekleyici davranışlarda bulunamazlar;
- g) Gelirlerini mevzuatın ve tüzüklerinin gösterdiği amaç ve haller dışında harcıyamazlar;
- h) Organlarının toplantı ve çalışmalarını, bu kanunun 2 nci maddesinde yazılı kurumlara ayrılmış yerlerde, çalışma saatleri dışında da olsa, yapamazlar;
- i) Devlet personeli hukukuna veya kamu hizmeti görevlilerine ilişkin mevzuatın uygulanmasına dair isteklerini açıklamak veya desteklemek amacıyla açık yer toplantıları ve gösteri yürüyüşleri yapamazlar;
- j) Bakanlar Kurulundan bir kararnameyle izin almadıkça dış kaynaklardan hiçbir suretle yardım kabul edemezler;

k) Bakanlar Kurulundan bir kararnameyle izin almadıkça milletlerarası teşekküllere katılmazlar.

Bu kanunun 2 nci maddesine göre Devlet personeli sendikası kurabilecek veya bu sendikalara üye olabilecek kimselerin memurluk vasfını esas alarak kuracakları veya üye olabilecekleri dernekler hakkında da bu maddede yazılı yasaklamalar uygulanır.

Bu kanunun 7 nci maddesinde yazılı Devlet personelinin memurluk vasfını esas alarak kuracakları veya üye olabilecekleri dernekler, bu kanunun 13 ncü maddesinin (f), (g), (h), (l), (m), (n) ve (o) bendlerinde gösterilenler dışında faaliyette bulunamazlar.

Organlarda görev alamıyacak olanlar

MADDE 15. — Devlet personeli teşekkülleri mensuplarından siyasi partilere kayıtlı olanlar, bu teşekküllerin organlarında ve yönetim, denetim ve temsil görevlerinde bulunamazlar.

Yukardaki fıkra hükmü, bu kimselerin, söz konusu teşekküllerin ve bu teşekküllerin şubelerinin genel kurullarında üye olma hakkını ortadan kaldırmaz; ancak, bu kimseler, genel kurulların başkanlık divanlarına üye seçilemezler.

Gelir ve mallar

MADDE 16. — 1. Devlet personeli teşekküllerinin gelirleri :

- Üyelerinden alacakları aidattan;
- Mevzuata ve tüzüklerine göre yapabilecekleri faaliyetlerden doğan gelirlerden; ve
- Bağışlardan ibarettir.

2. Bu teşekküller üyelerinin ödiyecekleri aidat miktarı Cemiyetler Kanunundaki kayıtlarla bağlı olmaksızın, genel kurullarının kararıyle tesbit edilir.

3. Bu teşekküllerin bağış kabul etmeleri, Bakanlar Kurulu kararnamesiyle sınırlandırılabilir veya yasaklanabilir.

Vergi muaflığı; malların haczedilememesi

MADDE 17. — 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 22 nci maddesinin 4 ncü bendi ile işçi ve işveren sendikalarına ve bunların üst teşekküllerine tanınan haklar, bu kanunda söz konusu Devlet personeli teşekküllerine de tanınır.

Aidatın kesilmesi

MADDE 18. — Bu kanunda öngörülen sendikalara; üyelerince ödenecek aidatın sendika tarafından gösterilecek miktarı; bu üyelerin çalıştıkları kurumlarca aylık veya ücretlerinden kesilerek sendikaya ödenir.

Fesih ve infisah halinde mallar

MADDE 19. — Feshedilen veya infisah eden Devlet personeli teşekküllerinin malları, bu kanuna göre kurulmuş diğer teşekküllerden birine veya birkaçına, teşekkül tüzüğünde belirtilen şekilde devredilebilir. Teşekkülün malları, bunlardan gayri gerçek veya tüzel her hangi bir şahsa veya teşekküle veya kuruma devredilemez veyahut feshedilen veya infisah eden teşekkülün üyeleri arasında paylaşılabilir.

Birleşme halinde infisah

MADDE 20. — Devlet personeli teşekküllerinin genel kuralları, 5 nci madde hükümlerine aykırı kararlar aldıkları takdirde, bu teşekküller infisah etmiş sayılırlar.

Çeşitli hükümler

MADDE 21. — Devlet personeli teşekkülleri :

A) Tüzüklerinde veya yöneticilerinde vâkı değişikliği derhal;

B) Üye sayıları ile malî durumlarını ise, vâkı istek üzerine;

Teşekkül merkezinin bulunduğu yerin en büyük idare üstüne veya ilgili kuruma bildirmekle görevlidirler. (B) bendi için yılda en çok iki defa talepte bulunulabilir.

Ceza hükümleri

MADDE 22. — 1. 13 ve 14 ncü maddeler ve 16 ncü maddenin 3 ncü bendi hükümlerine aykırı hareket ve davranışlarda bulunan yönetim organı başkanı ve üyeleri ile bu hareket ve davranışlar genel kurullarda vukubulduğu takdirde, bu hareket ve davranışları müsamaha ile karşılayan başkanlık mevkiinde görevde bulunan kimselere, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

2. 6 ncü maddenin ikinci fıkrası hükmüne aykırı hareket edenler beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilmeler.

3. 15 nci maddeye aykırı hareket edenlere üç aydan altı aya kadar hapis cezası verilir ve bir daha alınmamak kaydıyla sendikadan çıkartılır.

Genel hükümler

MADDE 23. — Bu kanunla düzenlenmemiş hususlarda Türk Medeni Kanunu ile Cemiyetler Kanunu hükümleri uygulanır.

İlk kurucular

GEÇİCİ MADDE — Devlet personeli sendikaları kurucu üyelerinin, en az beş yıl kamu hizmeti görmüş olmaları şarttır. Bu niteliği haiz olmadıkları halde kurucu üyeliği kabul edenler hakkında, beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Yürürlüğe giriş

MADDE 24. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 25. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

14 Haziran 1965

	Millet Meclisi	Cumhuriyet Senatosu
Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 12.6.1965	1/546	1/434
Bu kanunun yayımının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası : 14.6.1965	4/184	

Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların Cilt, Birleşim ve Sayfa numaraları :

Millet Meclisi Tutanak Dergisi			C. Senatosu Tutanak Dergisi			Millet Meclisi Tutanak Dergisi		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
21	138	338	22	16	446	37	77	460
24	20	33	25	51	422,431:445	38	88	141
25	35	169	26	53	4:21,25:31		89	181:187
33	11	504:515		54	49:74,75:79,	39	107	388
	13	576:596			80:100	41	124	630:632
	17	658:664,665, 666:669						
	18	677,700,709:712						
	19	727,759,761:764						
34	21	13,14,38,40:43						
	22	85,120,125:128						

Millet Meclisi 543 ve 543 e 1, 2 nci ek S. Sayılı basmayazılar Millet Meclisi 11, 89 ve 124 neü Birleşim Tutanak dergilerine, Cumhuriyet Senatosu 561 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosu 51 neü Birleşim Tutanak dergisine bağlıdır.

Bu kanunu görüşen komisyonlar : Millet Meclisi Anayasa, Adalet, İşleri ve Plân komisyonlarından kurulan Geçici Komisyon ile; Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet, İşleri ve Bütçe ve Plân komisyonlarından kurulan Geçici Komisyon ile Karma Komisyon;